

6. Гареева Л. Г. Институт гражданственности: сравнительный социологический анализ городов разной людности (на примере городов Урала): автореф. дис. на соискание учен. степени канд. социологических наук: спец. 22.00.04 / Л. Г. Гареева. – Екатеринбург, 2008. – 19 с.
7. Тимофеев Н. К проблеме становления современной модели местного самоуправления России / Н. Тимофеев // Публічне право. – 2012. – № 2 (6). – С. 6-14.

Дробуш И. Социальная политика в территориальной общине: актуальные вопросы реализации в условиях формирования социальной государственности. В статье автор исследует понятие социальной политики и процессы ее трансформации на местный и региональный уровни. Автор обосновывает необходимость модернизации основных направлений реализации социальной политики на уровне территориальных общин, направленной на реальное жизнеобеспечение населения соответствующей территории комплексом материальных благ и социальных услуг, тем самым обеспечивая реализацию социальной функции местного самоуправления и дальнейшее развитие Украины как социального государства. В работе анализируются актуальные проблемы реализации социальной политики в территориальной общине и содержатся предложения относительно путей повышения эффективности социальной политики, в частности обосновывается необходимость децентрализации власти и адекватное разграничение полномочий органов государственной власти и местного самоуправления, а также ответственности за развитие социальной инфраструктуры и качество предоставляемых услуг.

Ключевые слова: территориальная община, местное самоуправление, социальная политика, муниципальная политика, социальная государственность, социальная функция.

Drobush I. Social Policy in a Territorial Community: Topical Issues of its Implementation in the Conditions of Formation of Social Statehood. In the article the author investigates the concept of social policy and processes of its transformation at local and regional levels. The author proves need for modernization of main directions of implementation of the social policy at the level of territorial communities, the aim of which is to supply population of the respective territory with a set of material goods and social services, thereby providing the realization of social function of local self-government and further development of Ukraine as a social state. In the article urgent problems of implementation of social policy in a territorial community have been analyzed and suggestions concerning ways to increase the efficiency of social policy have been mentioned, in particular the author pays attention to the necessity of decentralization of the power and adequate differentiation of powers of public authorities and local self-government, and also the responsibility for development of social infrastructure and quality of the provided services.

Key words: territorial community, local self-government, social policy, municipal policy, social statehood, social function.

УДК 347.121

Т. Кириченко, Н. Старікова

Репродуктивні права як предмет цивільно-правового регулювання

У контексті демографічної ситуації, що склалася в Україні, в статті аналізуються репродуктивні права людини як предмет цивільно-правового регулювання. Правовідносинам у галузі репродукції людини притаманний особистий немайновий характер, вони мають комплексну природу та виступають предметом міжгалузевого регулювання. Цей міжгалузевий інститут охоплює як загальні елементи, що використовуються іншими галузями права, так і ті, яким притаманні ознаки суто приватно-правових відносин. репродуктивні права позбавлені в Україні спеціального законодавчого регулювання і доводиться вдовольнитися лише підзаконним рівнем. Такий стан речей не тільки гальмує розвиток даної групи відносин, що в умовах науково-технічного прогресу навряд чи є виправданим, а й призводить до тінізації діяльності в галузі репродуктивних технологій.

Ключові слова: репродуктивні права людини, біотехнології, гендер, демографія, цивільно-правовий.

Постановка наукової проблеми та її значення. У демократичній правовій традиції правовідносини, що виникають у галузі репродуктивного здоров'я громадян, сприймаються як

соціально значущі та такі, що потребують розбудови спеціальної системи правових способів і засобів спрямованих як на створення сприятливих умов їх реалізації, так і на запобігання зловживанням у цій сфері. Певною мірою таке ставлення обумовлено негативними світовими тенденціями щодо зниження репродуктивного здоров'я чоловіків, жінок і навіть підлітків. Особливо загрозливими в цьому сенсі є показники українського населення. Така демографічна ситуація потребує виправлення не тільки медико-соціальними заходами, а й суто правовими.

Правовідносини не є чимось усталеним і незмінним за своїм змістом. Звичайно вони існують не лише тому, що їх визнала держава і надала їм законності – вони безпосередньо репродукуються життям та суспільством. Проте окремим суспільним відносинам держава навіть не квапиться надавати правової форми: за влучним висловлюванням словацьких колег медицина існувала далеко від права не століттями, а тисячоліттями [1]. Нині розвиток правовідносин в галузі репродуктивної діяльності людини, поява нових методів додання безпліддя дають підстави говорити навіть про формування четвертого покоління прав людини, пов'язаного зі збереженням репродуктивного здоров'я нації [2].

Аналіз досліджень цієї проблеми. Предмету цивільно-правового регулювання присвячені численні дослідження, проте репродуктивні права, в цьому сенсі, стали цікавити правників не так давно. Наведений в статті огляд дискусії таких науковців, як А. П. Головащук, Я. Драгонець, В. І. Крусс, Е. Г. Соловійов, О. Р. Шишка, Н. М. Старікова, Ю. В. Павлова, сподіваємося, дає уявлення про стан розробки теми. Цей диспут також демонструє відсутність єдності у науковців у цьому питанні.

Метою статті є аналіз цивільно-правового регулювання репродуктивних права людини.

Завданнями цього дослідження є: 1) з'ясування змісту та специфіки репродуктивних права людини; 2) встановлення співвідношення репродуктивних прав людини із іншими особистими немайновими правами; 3) дослідити чинні цивільно-правові джерела, які регулюють репродуктивні права людини; 4) запропонувати способи удосконалення цивільно-правового регулювання репродуктивних права людини.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Наріжним каменем демократичної моделі держави є такий політико-юридичний інститут, як права і свободи громадян. Саме вони є запорукою функціонування індивіда в суспільстві та державі, бо унормовують умови та форми життєдіяльності. У всіх відносинах, що знайшли своє врегулювання в праві, людина постає суб'єктом правовідносин з притаманними їй свободами та відповідними правами і обов'язками. Саме тому другий розділ Конституції України закріплює найбільш життєво важливі як для конкретної людини, так і для суспільства в цілому права і свободи, розкриває та конкретизує конституційні положення ст. 3, яка встановлює, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Основний закон, таким чином, підносить людину на істотно новий рівень, визнавши її найвищою соціальною цінністю [3, с. 4]. Проте наведений у Конституції перелік прав і свобод не є вичерпним, як стверджується у ст. 22 Конституції України. Основний Закон не виділяє права і свободи людини і громадянина в окремі групи, проте теорія права на підставі аналізу міжнародних та конституційних норм цього конституційно-правового інституту пропонує наступну їх класифікацію. Зокрема, за змістовим наповненням ми можемо говорити про особисті (громадянські), політичні, соціально-економічні та культурні права людини та громадянина [4, с.110–112]. Саме до особистих прав належать: право на життя (яке є найголовнішим, невід'ємним правом кожної людини), право на охорону здоров'я, фізичну недоторканність, недоторканність приватного життя, особисту, сімейну таємницю, право на охорону особистої гідності та принцип рівності між чоловіком та жінкою. І, власне, на цій основі ґрунтується юридична природа репродуктивних прав, які мають комплексний характер і є лише похідними від особистих; вони не належать до природних прав, бо є породженням сучасного права.

Російські правники, переважно антропологі, виходячи з фундаментальної світоглядної переконаності в праві людини самостійно розпоряджатися власним тілом, виокремлюють сукупність прав, що безпосередньо пов'язані з цим феноменом, з можливістю здійснювати «модернізацію», «реставрацію» і навіть «фундаментальну реконструкцію» [5, с. 43]. Такі права пропонувалось назвати особистісними, або соматичними (від грец. *soma* – тіло). Хоча не всі науковці погодилися з такою пропозицією [6, с. 126], вона знайшла своїх прихильників [7], в тому числі і серед українських науковців [8], і саме остання назва набула поширення.

Репродуктивні права, які сьогодні належать до загальновизнаних прав людини, почали визнаватися світовим співтовариством лише в середині ХХ ст. [9]. Що ж до розбудови концепції

репродуктивних прав, то її основу було закладено в 1968 р. на Тегеранській Міжнародній конференції з прав людини, коли за батьками було визнане право вільно з почуттям відповідальності визначати кількість дітей та строки їх народження [10]. Подальшого розвитку концепція набувала в підсумкових документах міжнародних конференцій з народонаселення та розвитку [11]. Таким чином, можна говорити про те, що репродуктивним правам у їх системному сприйнятті притаманні ознаки конституційних прав і свобод людини і громадянина, вони, відповідно руху життя, надають подальшого розвитку, доповнюють та конкретизують основні права, що закріплені в Основному Законі України. Зазначена деталізація й власне механізм реалізації репродуктивних прав та їх охорона повинні втілюватися в життя нормами галузевого законодавства.

Стан справ щодо регулювання репродуктивних правовідносин у чинному українському законодавстві вже висвітлювався в поточних дослідженнях, в тому числі й нами [12]. Висновок, як і два роки тому, незмінний: норми чинного законодавства не забезпечують повною мірою унормування біомедичних правовідносин та збереження репродуктивного здоров'я українців. Це пов'язано з тим, що, надаючи нові позитивні можливості, нові наукові досягнення породжують і певні труднощі. Нічим не обмежене, безконтрольне втручання в природу людини призвело до появи глобальних етичних, а як наслідок, і правових проблем, що викликають дискусії, які, на жаль, не приводять суспільство до компромісу. Так, наприклад, потребують і морального, і юридичного визначення наступні питання: коли починається життя людини; який юридичний статус має людський ембріон; чи припустиме втручання в генетичні параметри людини? Сьогодні, на жаль, більшість правових питань у даній сфері знаходяться поза межами правового регулювання. До цього можна додати майже відсутність визначення прав, обов'язків, нарешті, відповідальності громадян, адміністрації, юридичних та фізичних осіб, що надають медичні послуги в галузі охорони репродуктивного здоров'я. Поряд із цим, численні репродуктивні технології, зважаючи на їх надзвичайний попит, починають застосовуватись на практиці та надавати відчутний прибуток, будучи не регламентованими законом. Як підсумок маємо численні порушення прав людини.

Вже зверталась увага на комплексний характер репродуктивних прав людини. Вони виступають предметом міжгалузевого регулювання: до згаданого вище міжнародного і конституційного законодавства можна додати кримінальне, адміністративне, трудове право, право соціального забезпечення, сімейне і, нарешті, цивільне. Проте комплексне сприйняття цих прав вимагає дати відповідь на низку питань, що стосуються власне складових цієї системи, зокрема в цивільно-правовій площині. Так, деякі вчені пропонують розглядати комплексність виключно на надгалузевому рівні [13]. Існує пропозиція, згідно з якою слід сприймати репродуктивні права як такі, що походять від низки конституційних прав: права на життя, права на охорону здоров'я, права на державний захист, тощо [14]. Окремі дослідники подають репродуктивні права як похідні від права на охорону здоров'я [15].

Серед цього розмаїття ідей існує і переконання, що про репродуктивні права ще не можна говорити як про цілком сформовану наукову категорію, що належить до суб'єктивних прав. Між тим зазначається, що призначенням усіх репродуктивних правомочностей є забезпечення продовження життя, бо власне розмноження є формою реалізації життя [16]. Цивільний кодекс України (далі – ЦК України) сприйняв саме такий підхід і розуміє репродуктивні права виключно як складову права на життя (ст. 281), що виглядає, на наш погляд, непереконливо, бо право на життя має свою, чітко визначену структуру щодо володіння та користування життям для задоволення власних потреб та інтересів.

У зв'язку з цим заслуговує на увагу пропозиція Р. О. Стефанчука, який наполягає на розгляді репродуктивних прав як системи відокремлених особистих немайнових прав фізичних осіб, що забезпечують їм природне існування та спрямовані на здійснення репродуктивної функції фізичних осіб. Попри те, що тією чи іншою мірою репродуктивні права забезпечують право на життя, вони не є тотожними, оскільки в такому випадку відсутність у особи можливостей здійснення репродуктивних прав трактувалася б як порушення права на життя, що є нелогічним. Окрім цього, ці права відмежовуються за об'єктом. Так, якщо об'єктом права на життя є особисте немайнове благо – життя особи носія цього права, то об'єктом репродуктивних прав є здійснення репродуктивної функції, що спрямоване на зачаття життя інших осіб [17, с. 68].

Повертаючись до реалій сьогодення, слід зауважити, що ЦК України, на переконання А. С. Довгєрта, врахував світову тенденцію щодо розширення змісту приватного права за рахунок прав особи [18, с. 25], на відміну від більшості пострадянських держав, які обмежились виключно цивільно-правовим захистом у випадку порушення окремих особистих немайнових благ. Так, у ЦК України особистим немайновим правам фізичної особи присвячено другу книгу, яку можна поділити

на загальну (гл. 20) та спеціальну (гл.гл. 21–22) частини. Загальні норми, окрім визначення власне поняття особистих немайнових прав (котрі розуміються як права, належні кожній фізичній особі від народження або за законом, не мають економічного змісту, тісно пов'язані з фізичною особою, внаслідок чого вона не може відмовитися від особистих немайнових прав, а також не може бути позбавлена цих прав), унормовують загальні положення щодо цього різновиду прав, включно з їх реалізацією та повним, ефективним і своєчасним захистом. Саме можливість ефективно захистити репродуктивні права фізичних осіб у разі їх порушення, оскарження чи невизнання є важливим аспектом гарантій, що покладаються на органи державної влади. Захист репродуктивних прав здійснюється шляхом застосування як загальних способів, передбачених третім розділом ЦК України, так і спеціальних, притаманних виключно особистим немайновим правам.

Стосовно, так би мовити, спеціальної частини, то за рекомендацією О. А. Пушкіна, особисті немайнові права в кодексі представлені двома групами залежності від сфери інтересів, на здійснення яких спрямоване право, а саме: на ті, що забезпечують природне існування фізичної особи, і ті, що забезпечують її соціальне буття [19, с. 138]. Власне, до першої групи і належать репродуктивні права, спрямовані на забезпечення можливості людини продовжити свій рід. Проте, розглядаючи репродуктивні права людини в контексті правового регулювання, треба брати до уваги, що існує як природна репродукція, так і репродукція, що здійснюється з використанням допоміжних технологій. Саме останній аспект здійснення репродуктивної функції фізичної особи породжує потребу законодавчого врегулювання репродуктивних прав.

Хоча ЦК України став першопроходцем на пострадянському просторі щодо власне не охорони, а правової регламентації особистих немайнових прав фізичних осіб, стан регулювання вказаних відносин далекий від ідеального. Окрім ЦК України, про репродуктивні права йдеться в статті Сімейного кодексу України, Основах законодавства України про охорону здоров'я та низці постанов Кабінету Міністрів України і наказів Міністерства охорони здоров'я України. Однак спеціального законодавчого акта, який би закріплював даний вид прав і встановлював гарантії їх здійснення та захисту, сьогодні в Україні не існує. Саме втілений у законі єдиний підхід до регламентації й охорони репродуктивних прав людини дав би можливість подальшої легітимзації репродуктивних прав, розкрив їх зміст, та базуючись на пріоритеті прав і свобод людини і громадянина, закріпив гарантії їх здійснення.

Отже, особисті немайнові права є основою життєдіяльності людини, вони є підґрунтям щодо набуття всіх інших прав. Правовідносинам у галузі репродукції людини притаманний особистий немайновий характер, вони мають комплексну природу та виступають предметом міжгалузевого регулювання. Цей міжгалузевий інститут охоплює як загальні елементи, що використовуються іншими галузями права, так і ті, яким притаманні ознаки суто приватно-правових відносин. До останніх належать цивільно-правові форми реалізації репродуктивних прав, у тому числі договірні засоби, встановлення юридичних фактів, а також захист зазначених прав цивільно-правовими методами. Проте здійснити зазначену цивільно-правову реалізацію можна тільки на загальному рівні, бо репродуктивні права позбавлені в Україні спеціального законодавчого регулювання (йдеться насамперед про закони як акти вищої юридичної сили), і доводиться вдовольнитися лише підзаконним рівнем. Такий стан речей не тільки гальмує розвиток даної групи відносин, що в умовах науково-технічного прогресу навряд чи є виправданим, а й призводить до тінізації діяльності в галузі репродуктивних технологій.

Джерела та література

1. Драгонец Я., Холлендер П. Современная медицина и право: пер. со словац. / Я. Драгонец, П. Холлендер. – М.: Юрид. лит., 1991. – 336 с.
2. Соловьев Е. Г. Репродуктивные права как элементы конституционных прав и свобод человека и гражданина: автореф. дис. ... канд. юр. наук : 12.00.02 / Е. Г. Соловьев. – Владикавказ, 2010. – 22 с.; Веселкова И. Н. Демографические факторы здоровья семьи / И. Н. Веселкова // Семья, гендер и культура: материалы междунар. конф. / под ред. В. А. Тишкова. – М., 1997. – С. 91.
3. Конституційне право України / за ред. В. Я. Тація, В. Ф. Погорілка, Ю. М. Тодики. – К.: Укр. центр правн. студій, 1999. – 376 с.
4. Конституційне право України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. – Х.: Право, 2008. – 416 с.
5. Крусс В. И. Личностные («соматические») права человека в конституционном и философско-правовом измерении: к постановке проблемы / В. И. Крусс // Государство и право. – 2000. – № 10. – С. 14-43.
6. Дмитриев Ю. А. Отклики / Ю. А. Дмитриев // Государство и право. – 2003. – № 1. – С. 126.

7. Ковлер А. И. Антропология права: учеб. для вузов / А. И. Ковлер. – М.: Изд. группа НОРМА–ИНФРА, 2002. – 480 с.; Лаврик М. А. К теории соматических прав человека / М. А. Лаврик // Сибирский юридический вестник. – 2005. – № 3. – С. 16-26; Лаврик М. А. Гарантии конституционных прав человека (соматический анализ): автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.02. / М. А. Лаврик. – Омск, 2006. – 25 с.; Старовойтова О. Э. Юридический механизм реализации и защиты соматических прав человека и гражданина Российской Федерации: историко-правовой и теоретический анализ: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.01 / О. Э. Старовойтова. – СПб., 2006. – 467 с.
8. Шишка О. Р. Соматичні права та перспективи розвитку їх в Україні / О. Р. Шишка // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – № 59. – С. 284–292; Завальнюк В. В. Соматичні права людини з позиції юридичної антропології / В. В. Завальнюк // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». – 2011. – Т. X. – С. 20-27.
9. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р., Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 р., Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 р., Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 р., Декларація про використання науково-технічного прогресу в інтересах миру та на благо людства від 10 листопада 1975 р., Загальна декларація про геном людини та права людини від 11 листопада 1997 р., Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину від 04 квітня 1997 р. Див.: Права человека. Сборник международных договоров: в 2 т. – Нью-Йорк; Женева: ООН, 2002.
10. Заклик Тегеранської конференції ООН; Заява, Міжнародний документ від 13 травня 1968 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_900.
11. Доклад Международной конференции по народонаселению и развитию (Бухарест, 19-30 августа 1974 г.). – Нью-Йорк: ООН, 1975. – 192 с.; Доклад Международной конференции по народонаселению и развитию (Мехико, 6-14 августа 1984 г.). – Нью-Йорк: ООН, 1985. – 197 с.; Доклад Международной конференции по народонаселению и развитию (Каир, 5-13 сентября 1994 г.). – Нью-Йорк: ООН, 1995. – 205 с.; Доклад и Платформа действий (Четвертая Всемирная Конференция по положению женщин, Пекин, 4-15 сентября 1995 г.) // Международные конвенции и декларации о правах женщин и детей: сб. универс. и регион. междунар. док. – М.: ИЦ–Гарант, 1997. – С. 78–107.
12. Головащук А. П. Правове регулювання допоміжних репродуктивних технологій / А. П. Головащук // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 2. – С. 189-191; Старікова Н. М. Допоміжні репродуктивні технології: цивільно-правовий вимір / Н. М. Старікова // Часопис Київського університету права. – 2014. – № 4. – С. 155-159.
13. Гендерная экспертиза российского законодательства / Л. Н. Завадская, З. М. Зотова, А. С. Михлин и др.; отв. ред. и рук. авт. кол. Л. Н. Завадская. – М.: БЕК, 2001. – 272 с.
14. Павлова Ю. В. Репродуктивная функция организма как форма реализации конституционного права человека на жизнь: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02 / Ю. В. Павлова. – М., 2007. – 21 с.
15. Красавчикова Л. О. Понятие и система личных, не связанных с имущественными, прав граждан (физических лиц) в гражданском праве Российской Федерации: дис... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Л. О. Красавчикова. – Екатеринбург, 1994. – 435 с.; Мухамедова Е. Е. Репродуктивні права фізичної особи в системі особистих немайнових прав / Е. Е. Мухамедова // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки». – 2012. – Т. 25 (64). – № 2. – С. 136-141.
16. Романовский Г. Б. Репродуктивные права в России и странах СНГ: сравнительно-правовое исследование: монография / Г. Б. Романовский. – Пенза: Изд-во ПГУ, 2009. – 128 с.
17. Стефанчук Р. О. Поняття, система, особливості здійснення і захисту репродуктивних прав фізичної особи / Р. О. Стефанчук // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2004. – № 1-2. – С. 66-72.
18. Довгерт А. С. Система приватного права и структура проекту нового Цивільного кодексу України / А. С. Довгерт // Українське право. – 1997. – № 1. – С. 64-67.
19. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Загальна частина: академічний курс: підручник / З. В. Ромовська. – 2-ге вид., допов. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. – 594 с.

Кириченко Т., Старікова Н. Репродуктивні права як предмет громадянсько-правового регулювання. В контексте демографічної ситуації, що склалася в Україні, в статті аналізуються репродуктивні права людини як предмет громадянсько-правового регулювання. Преодолення безпліддя стало можливим завдяки стрімкому розвитку біології, генетики та медицини, відкриттям, які були зроблені за останні сто років, в області ембріології, цитології, молекулярної біології. Як наслідок, науково-технічний прогрес став толчком до перегляду традиційних цінностей, що, в свою чергу, породило світоглядний кризис. Показана глибина дослідження даної проблеми та стан законодавства. Більшість правових питань так і не знайшли свого розв'язання в діючому українському громадянському законодавстві. Існуючі правові норми фрагментарні, абстрактні та швидше позначають

наличие предмета правового регулирования, нежели само его регулирование. Современный уровень развития биомедицинских технологий и их влияние на общественные отношения не позволяет удовлетвориться существующей нормативной базой, поэтому потребность в разработке и законодательном урегулировании репродуктивных прав человека остается крайне актуальной.

Ключевые слова: репродуктивные права человека, биотехнологии, гендер, демография, гражданско-правовой.

Kirichenko T., Starikova N. Reproductive rights as a subject of civil-law regulation. In the context of Ukrainian demographic situation, in this article we examine the human reproductive rights as a subject of civil regulation. The problem of infertility in the whole world has not only medical but also socio-demographic coloring. One of the factors to improve the demographic situation in the country is to maintain both reproductive and general health of families, to raise the cultural level of reproductive behavior. To overcome infertility became possible by the rapid development of biology, genetics and medicine, discoveries that have been made over the last hundred years, in the fields of embryology, cytology, and molecular biology. The birth of human being is the result of combining the love of a man and a woman, aimed at the appearance of the child. By looking into the middle of the process, with the help of advances in technology, the scientists deprived the humanity the sense of wonder at the birth of the person. As a result, scientific and technological progress has become the impetus for the revision of the traditional values and that gave rise to an ideological crisis. Consequently we see the appearance of issues requiring legislative regulation. The article shows the research status of the problem and the state of existing legislation. The most of legal issues have not found their solution in the current Ukrainian civil legislation. Existing rules of law are fragmentary, abstract and rather determine the presence of legal regulation subject, than the regulation itself. The present level of development in biomedical technologies and its impact on social relations does not allow to be satisfied with the existing regulatory framework, so the need for the development and legislative regulation of reproductive human rights is extremely important.

Key words: reproductive human rights, biotechnologies, gender, demography, civil.